

3. LEGISLAȚIA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

3.1. DEFINIȚIA ÎNTREPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

În toată Uniunea Europeană, se înființează tot mai multe microîntreprinderi. IMM-urile se confruntă adeseori cu imperfecțiunile pieței. Ele au de multe ori dificultăți în obținerea de capital sau credite, mai ales în faza de "start – up". Resursele lor limitate pot de asemenea să reducă accesul la noi tehnologii sau la inovare. De aceea, sprijinul pentru IMM-uri reprezintă una din prioritățile Comisiei Europene pentru creșterea economică, crearea de locuri de muncă și coeziune socială și economică.

Întreprinderile micro, mici și mijlocii (IMM) joacă un rol esențial în economia europeană. Ele reprezintă o sursă de abilități antreprenoriale, inovare și creare de locuri de muncă. În Uniunea Europeană în cele 25 de țări, extinsă aproximativ 23 de milioane de IMM-uri care asigură în jur de 75 de milioane de locuri de muncă și reprezintă 99% din totalul întreprinderilor. Într-o piață unică fără granițe interne, este esențial ca măsurile de încurajare a IMM-urilor să se bazeze pe o definiție comună, în scopul îmbunătățirii consistenței și eficacității, de limitare a distorsiunilor și competitivității lor. Acest lucru este cu atât mai necesar având în vedere interacțiunea dintre măsurile naționale și cele impuse de UE pentru susținerea IMM-urilor în domenii precum dezvoltarea regională și căutarea de fonduri.

În 1996, a fost adoptată de către Comisia Europeană o recomandare ce stabilea prima definiție a IMM-urilor. Această definiție a fost aplicată pe întreg teritoriul Uniunii Europene. În data de 6 mai 2003, Comisia a adoptat o nouă recomandare, ținând seama de dezvoltarea economică a UE. Această recomandare a intrat în vigoare în data de 1 ianuarie 2005 și este aplicată tuturor politicilor, programelor și măsurilor inițiate de Comisia pentru IMM- uri. Pentru statele membre ale UE folosirea definiției este voluntară. Totuși Comisia Europeană recomandă atât statelor membre, cât și Băncii Europene de Investiții și Fondului European de Investiții, să o folosească pe scară largă.

"Categoria Întreprinderilor Micro, Mici și Mijlocii (IMM) este formată din întreprinderi care angajează mai puțin de 250 de persoane și care au o cifră de afaceri anuală netă de până la 50 de milioane de euro și/ sau dețin active totale de până la 43 de milioane de euro" (Fragment din Articolul 2 al anexei din Recomandarea 361/2003/CE)

Noua definiție ia în considerare evoluția acestora prin stabilirea de praguri financiare, precum și diferitele relații dintre întreprinderi. Această definiție este mai potrivită pentru diferitele categorii de IMM-uri, ajutând la promovarea inovării și la dezvoltarea parteneriatelor, în același timp se asigură faptul că doar întreprinderile ce au nevoie de ajutor vor fi ținta programelor publice. Măsurile ce se iau se adresează problemelor cu care se confruntă microîntreprinderile, mai ales în faza de "start – up".

Prin "spin – off" se definește o întreprindere a cărei activitate rezidă în aplicarea sau utilizarea rezultatelor activității de cercetare – dezvoltate din cadrul unei universități sau institut de cercetare.

Prin "start-up" se definesc întreprinderile cu un istoric de funcționare de până la doi de activitate. Primele stadii de viață ale unei întreprinderi start-up sunt cele mai dificile. Procesul de administrare a creșterii, dezvoltarea noilor abilități în domenii cum ar fi contabilitatea, reglementarea afacerii și marketing-ul reprezintă provocări considerabile pentru antreprenori, care se pot confrunta cu un eșec în primii ani de funcționare. Cea mai frecventă cauză a eșecului întreprinderilor start-up este lipsa suportului financiar, deoarece întreprinderile mici de obicei trebuie să funcționeze pe piață pe baza propriilor resurse, fără a beneficia de susținere financiară care să le ajute să facă față presiunilor mediului concurențial. În țările aflate în perioada de tranziție procedurile legale și cele de înregistrare, ca și lipsa serviciilor suport pentru întreprinderi, fac ca primii ani de viață ai acestora să prezinte un grad de dificultate ridicat

În sensul Legii 346/2004, prin întreprindere se înțelege orice formă de organizare a unei activități economice, autonomă patrimonial și autorizată potrivit legilor în vigoare să facă acte și fapte de comerț, în scopul obținerii de profit, în condiții de concurență. Potrivit dispozițiilor legale în vigoare acestea pot fi:

- societăți comerciale;
- societăți cooperative;
- persoane fizice care desfășoară activități economice în mod independent;
- asociații familiale autorizate.

Întreprinderile mici și mijlocii sunt definite ca fiind acele întreprinderi care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- au un număr mediu anual de salariați mai mic de 250;
- realizează o cifră de afaceri anuală echivalentă cu până la 8 milioane de euro sau au un rezultat anual al bilanțului contabil care nu depășește echivalentul în lei a 5 milioane euro;
- respectă criteriul de independență, așa cum este definit mai jos.

Întreprinderile mici și mijlocii se clasifică, în funcție de numărul mediu anual de salariați, în următoarele categorii:

- până la 9 salariați – **microîntreprinderi**;
- între 10 și 40 de salariați – **întreprinderi mici**;
- între 50 și 249 de salariați – **întreprinderi mijlocii**.

Termenii microîntreprindere, întreprindere mică și întreprindere mijlocie, precum și termenul derivat întreprinderi mici și mijlocii sunt utilizați în toate reglementările, statisticile și alte documente oficiale emise de către autorități sau instituții publice. În tabelul nr.1 sunt prezentați sintetic criteriile de clasificare a IMM – urilor.

Tabel 1

Definiția întreprinderilor mici și mijlocii			
Criteriu	microîntreprinderi	întreprinderi mici	întreprinderi mijlocii
Număr de angajați	până la 9	între 10 și 49	între 50 și 249
Cifra de afaceri	până la 2 mil. Euro	până la 10 mil. Euro	până la 50 mil. Euro
Active totale	până la 2 mil. Euro	până la 10 mil. Euro	până la 43 mil. Euro
Valorile sunt aplicabile în cazul întreprinderii autonome	1. dacă nu deține acțiuni ale altor întreprinderi, și nici alte întreprinderi nu dețin acțiuni ale sale; 2. dacă deține mai puțin de 25% din acțiunile uneia sau mai multor întreprinderi; alte întreprinderi dețin mai puțin de 25% din acțiunile sale, cu condiția ca aceste întreprinderi să nu fie interconectate (legate); 3. dacă dețin în total mai puțin de 25% din acțiunile întreprinderilor interconectate; și acestea dețin în total mai puțin de 25% din acțiunile sale, 4. dacă alte întreprinderi dețin fiecare între 25 și 50% din acțiunile sale, cu condiția să nu fie interconectate și să fie de următoarele tipuri: - corporații de investiții publice, companii de capital de risc, sau finanțatori cu interes mai scăzut de 1,25 milioane Euro; - universități sau centre de cercetare non - profit; - investitori instituționali, inclusiv centrele regionale de dezvoltare; - autorități locale autonome cu bugete anuale de mai puțin de 10 milioane de Euro și mai puțin de 5 milioane de locuitori.		
Pentru întreprinderile care nu sunt autonome se poate consulta	http://www.mimmc.ro/files/imm/Definitia_IMM.doc		
Întreprinderile mari sunt oricare alte întreprinderi care nu intră în definițiile din Regulamentul menționat			

Numărul mediu de salariați corespunde numărului mediu de persoane angajate în întreprindere în cursul anului, determinat pe o bază lunară. Numărul mediu de salariați reprezintă media aritmetică simplă rezultată din suma efectivelor zilnice de salariați din luna respectivă (inclusiv zilele de repaus săptămânal și sărbătorile legale), împărțită la numărul total de zile calendaristice. Pentru fiecare zi de repaus săptămânal sau sărbătoare legală se vor lua în calcul efectivele de salariați din ziua lucrătoare precedentă, cu excepția persoanelor al căror contract individual de muncă a încetat în

acea zi. În efectivele zilnice de salariați avute în vedere la calcularea numărului mediu de salariați se includ salariații temporari care lucrează în baza unui contract de punere la dispoziție încheiat între întreprindere și un agent de muncă temporară, pe durata acestui contract. Salariații cu program de lucru corespunzător unei fracțiuni de normă vor fi incluși în numărul mediu, proporțional cu timpul de lucru prevăzut în contractul individual de muncă cu timp parțial. La calcularea numărului mediu anual de salariați nu se au în vedere salariații pentru perioada în care contractul individual de muncă al acestora este suspendat conform prevederilor legale. Nu vor fi introduse în numărul mediu scriptic salariaatele aflate în concediu de maternitate.

Plafonul cifrei de afaceri poate fi modificat, în funcție de evoluția indicatorilor macroeconomici, prin hotărâre a Guvernului României.

Întreprinderile mici și mijlocii sunt considerate independente dacă acestea nu sunt deținute în proporție de peste 25% din capitalul social sau din drepturile de vot de către o altă întreprindere ori de mai multe întreprinderi împreună, care nu fac parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii. Prin excepție de la prevederile de mai sus, este considerată independentă o întreprindere aflată în una dintre următoarele situații:

- întreprinderea este deținută de societăți publice de investiții, de societăți cu capital de risc, investitori instituționali, universități sau centre de cercetare nonprofit, cu condiția ca aceștia să nu exercite, în mod individual sau împreună, controlul asupra întreprinderii;
- capitalul este divizat de așa natură încât deținătorii nu pot fi identificați, întreprinderea declară cu bună-credință, pe propria răspundere, că este în măsură să presupună că nu este deținută în proporție de 25% sau mai mult de o altă întreprindere ori de mai multe întreprinderi împreună, care nu fac parte din categoria întreprinderilor mici și mijlocii.

Controlul respectării prevederilor prezentei legi referitoare la stabilirea numărului mediu de salariați va fi exercitat de Inspekția Muncii pe baza Registrului general de evidență a salariaților și a evidențelor proprii.

3.2. STIMULAREA ACTIVITĂȚII DE CERCETARE – DEZVOLTARE

Guvernul promovează, susține, stimulează și dezvoltă activitatea de cercetare-dezvoltare și inovare desfășurată de întreprinderi mici și mijlocii, scop în care:

- adoptă măsuri în vederea creării condițiilor favorabile organizării și desfășurării de activități de cercetare-dezvoltare și inovare de către întreprinderi mici și mijlocii;
- elaborează politici și emite reglementări pentru crearea în economie a unui mediu favorabil pentru diseminarea, transferul, absorbția și valorificarea

rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare și inovare desfășurate de întreprinderi mici și mijlocii;

- adoptă măsuri pentru facilitarea procesului de valorificare și absorbție a rezultatelor activității de inovare, precum și a transferului tehnologic la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii;
- asigură îmbunătățirea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la informații științifice și tehnologice de specialitate, în condițiile legii, și promovează înființarea de incubatoare de afaceri, parcuri științifice și tehnologice și de alte infrastructuri asemănătoare;
- asigură, în condițiile legii, transferul tehnologic cu titlu gratuit către întreprinderile mici și mijlocii, la propunerea Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie.

Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului în calitate de autoritate de stat pentru cercetare – dezvoltare, susține activitatea de cercetare-dezvoltare desfășurată de întreprinderile mici și mijlocii, prin:

- stabilirea ca obiectiv prioritar, în cadrul Strategiei naționale de cercetare – dezvoltare și inovare, a promovării și dezvoltării activității de cercetare – dezvoltare și inovare desfășurate de întreprinderi mici și mijlocii;
- includerea în Planul național de cercetare-dezvoltare și inovare a unor programe de cercetare – dezvoltare și inovare destinate întreprinderilor mici și mijlocii;
- promovarea de propuneri de măsuri destinate facilitării accesului întreprinderilor mici și mijlocii la programele prevăzute în Planul național de cercetare – dezvoltare și inovare;
- finanțarea cu prioritate, din sumele prevăzute în bugetul propriu pentru realizarea politicilor în domeniul cercetării și stimulării inovării, a programelor prevăzute în Planul național de cercetare – dezvoltare și inovare destinate întreprinderilor mici și mijlocii; asigurarea contractării cu prioritate a tematicii solicitate de întreprinderile mici și mijlocii, de către unitățile și instituțiile din sistemul național de cercetare – dezvoltare;
- finanțarea cu prioritate a proiectelor de cercetare-dezvoltare care au ca obiect teme cu aplicabilitate imediată, solicitate de întreprinderile mici și mijlocii din sectorul industrial;
- organizarea de conferințe cu participare internațională, la care întreprinderile mici și mijlocii care desfășoară activități de cercetare – dezvoltare să participe cu lucrări științifice, în vederea stabilirii de obiective ce vor fi incluse în programele naționale anuale;
- asigurarea de surse de finanțare pentru programe de cercetare – dezvoltare și inovare desfășurate de întreprinderi mici și mijlocii, în vederea dezvoltării activităților de cercetare-dezvoltare și inovare ale acestora. (Legea 346/2004)

3.3. PROGRAME DE DEZVOLTARE A ÎNTEPRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII

Guvernul aprobă anual programe de încurajare și de stimulare a înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii pe baza programelor elaborate de Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie, cu consultarea organizațiilor de reprezentare a intereselor întreprinderilor mici și mijlocii.

La nivelul unităților administrativ-teritoriale programele de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii se elaborează pe baza strategiei de dezvoltare a sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și a prevederilor Planului național de dezvoltare și se aprobă de către autoritățile administrației publice locale, corespunzător atribuțiilor acestora, finanțându-se din bugetele proprii și/sau din surse atrase. Autoritățile administrației publice locale sunt obligate să comunice Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie programele de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii, elaborate și aprobate la nivelul acestora.

Guvernul, organele de specialitate ale administrației publice centrale și autoritățile locale acordă sprijin întreprinderilor mici și mijlocii prin:

- Facilitarea accesului la finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii prin elaborarea și implementarea de instrumente și scheme financiare de tipul:
 - alocații financiare nerambursabile, acordate întreprinzătorilor la înființarea întreprinderilor mici și mijlocii, în vederea completării capitalului necesar pentru inițierea afacerii;
 - ajutoare financiare nerambursabile, acordate întreprinderilor mici și mijlocii pentru realizarea investițiilor în sectorul productiv și servicii;
 - constituirea de fonduri de garantare, fonduri de investiții și capital de risc în sprijinul întreprinderilor mici și mijlocii;
 - scheme de creditare cu dobândă redusă;
 - alte scheme și instrumente financiare.
- Îmbunătățirea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la finanțare, prin acordarea de sprijin financiar și asistență pentru dezvoltarea sistemelor moderne de finanțare, asigurarea fundamentelor informaționale necesare în vederea elaborării de proiecte viabile de către întreprinzători.
- Promovarea investițiilor străine la nivelul întreprinderilor mici și mijlocii.
- Asigurarea resurselor financiare pentru cofinanțarea și utilizarea eficientă a ajutorului financiar din partea Uniunii Europene și a altor donatori interni și internaționali, amplificarea participării întreprinderilor mici și mijlocii românești la programe comunitare pe baza principiului transparenței și îmbunătățirea ofertei

de servicii pentru întreprinderile mici și mijlocii în vederea creșterii performanțelor acestora în afaceri.

- Facilitarea accesului la servicii de informare, instruire, consultanță, consiliere și asistență tehnică pentru potențialii întreprinzători care inițiază o afacere, pentru întreprinderile nou-înființate și pentru întreprinderile mici și mijlocii existente, potrivit nevoilor acestora.
- Îmbunătățirea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la informații despre piață și servicii de marketing, financiare și informatice.
- Elaborarea și publicarea de studii, anchete statistice, materiale informative și alte lucrări necesare desfășurării activității întreprinderilor mici și mijlocii.
- Facilitarea promovării produselor și serviciilor întreprinderilor mici și mijlocii pe piața internă și externă, inclusiv prin ajutoare financiare pentru efectuarea de studii de piață, realizarea de materiale informative, de reclamă și publicitate, participarea la târguri, expoziții și la alte asemenea tipuri de manifestări, în țară sau în străinătate.
- Dezvoltarea cooperării interne și internaționale și stimularea creării parteneriatelor de afaceri în domenii de interes pentru întreprinderile mici și mijlocii.
- Sprijinirea și stimularea activității de cercetare – dezvoltare, inovare și transfer tehnologic.
- Stimularea accesului întreprinderilor mici și mijlocii la comerțul electronic, prin sprijinirea acestora în consolidarea capacității lor tehnologice informaționale, în scopul promovării afacerilor prin intermediul mijloacelor electronice.
- Sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii pentru îmbunătățirea calității produselor și serviciilor și pentru introducerea sistemelor de standardizare și certificare a calității conform normelor Uniunii Europene.
- Sprijinirea centrelor de consultanță și management al informațiilor, a organizațiilor de reprezentare a întreprinderilor mici și mijlocii și a organizațiilor înființate în scopul sprijinirii dezvoltării sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, la nivel regional și național, prin creșterea potențialului lor instituțional, material și uman, în vederea diversificării, specializării și perfecționării activităților pe care acestea le desfășoară, pentru îmbunătățirea climatului de afaceri, stimularea creării de noi întreprinderi mici și mijlocii și sprijinirea dezvoltării acestora.
- Alte obiective și măsuri cuprinse în programele aprobate de Guvern.

În vederea dezbaterii situației sectorului întreprinderilor mici și mijlocii se înființează Comitetul consultativ pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii, alcătuit din reprezentanți ai Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie, reprezentanți din partea camerelor de comerț și industrie, ai patronatelor întreprinderilor mici și mijlocii, ai organizațiilor neguvernamentale, ai organelor de specialitate ale administrației publice centrale, precum și ai autorităților publice locale.

Acest comitet are rol consultativ în aprobarea programelor și a măsurilor de stimulare a înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii.

Secretariatul acestui comitet va funcționa în cadrul Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie și va fi finanțat din bugetul alocat acesteia.

Regulamentul de organizare și funcționare al Comitetului consultativ pentru dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii se aprobă prin ordin al președintelui Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie.

Annual, prin legea bugetului de stat se alocă fonduri în valoare de 0,2% din PIB pentru finanțarea programelor de dezvoltare și a măsurilor de sprijinire a înființării de noi întreprinderi și de susținere a dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, la nivel național și local, prevăzute în Strategia guvernamentală pentru susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, pentru perioada 2004-2008.

Sumele alocate pentru sprijinirea înființării de întreprinderi și susținerea dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii vor fi evidențiate și urmărite în mod distinct în bugetul de stat și în bugetele locale.

Programele de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii, finanțate de la bugetul de stat prin intermediul Agenției Naționale pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie, vor fi derulate direct sau prin intermediul organizațiilor ori instituțiilor de drept privat. Selectarea organizațiilor sau instituțiilor de drept privat se face cu respectarea reglementărilor în vigoare privind achizițiile publice. Între câștigătorul desemnat conform procedurii de achiziție publică și Agenția Națională pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii și Cooperatie se încheie un contract de prestări de servicii în baza căruia se va trece la derularea programului respectiv.

Plafoanele de cheltuieli aferente serviciilor de redactare a programelor de dezvoltare a întreprinderilor mici și mijlocii, serviciilor de conducere a programelor și cele complementare acestora, de monitorizare, evaluare și control, vor fi stabilite la aprobarea bugetului fiecărui program, dar nu mai mult de 10% din valoarea sumelor alocate pentru programul propriu-zis.

Sumele alocate potrivit prezentului articol pot fi utilizate și pentru acoperirea unor cheltuieli proprii de funcționare ale ordonatorilor de credite, numai în măsura în care activitățile acestora, consacrate stimulării întreprinderilor mici și mijlocii, și cheltuielile proprii aferente pot fi evidențiate și urmărite distinct.

Facilitățile de natura ajutorului de stat, prevăzute de prezenta lege, se vor acorda cu respectarea prevederilor legale în domeniul ajutorului de stat, după autorizarea acestora de Consiliul Concurenței. (Legea 346/2004)

Ca materiale complementare se pot consulta Legea 31/1990 (r2) republicată în Monitorul Oficial Partea I nr. 1066 din 17/11/2004 și Politica întreprinderii în UE și în România.

Ioan Dan FILIPOIU